

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

ESĖ MOTINOMS – **Jurgita Stankauskaitė** 3

KULTŪROS BARUOSE

ATVELYKIS SU LIETUVOS STUDENTŲ JUNGTINIŲ CHORU – **Asta Pečiulienė** 5
 „SUBATOS VAKARĖLIS“ – **Dalia Astrauskienė** 6

SPORTAS

KREPŠINIS PUNSKĖ – **Birutė Grigutienė** 9
 PUNSKO LICĖJAUS KREPŠININKŲ PASIEKIMAI – **Monika Maršalaitė, Ernestas Baranauskas** 13

ŠVIETIMAS

TAS LAISVĖS NEVERTAS, KAS JOS NEGINA (KOMIKSAS) – **Inesa Nevulytė, Gabija Stoskeliūnaitė, Sara Pykytė, Onutė Radzevičiūtė** 15

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

MIRĖ PRELATUS ALFONSAS JURKEVIČIUS – **Eugenija Pakutkienė** 21

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

Viršeliuose:

Punsko Kovo 11-osios licėjaus abiturientų Paskutinis skambutis (Idos Bobinaitės nuotr.)
 „Subatos vakarėlio“ dalyviai (Virginijos Karčiauskienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
 ul. A. Mickiewicza 23
 tel. / faks. (+48) 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny,
 ul. Wileńska 9
 tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
 Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Olów
 Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
 KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
 Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2022-05-13

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

Publikacija vyraža jedyne pogrądy autorų i nie moze byc utozsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnetrznych i Administracji.

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
 gumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo
 ir televizijos
 rėmimo fondas
 (gauta parama per
 projekto įgyven-
 dinimo laikotarpį
 – 8000 eurų).

SPAUDOS,
 RADIJO IR
 TELEVIJOS
 RĖMIMO
 FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Gamtai nubudus iš žiemos miego ir pradėjus skleistis pirmoms tulpių taurėms švenčiame pačią gražiausią šventę – Motinos dieną. Pagal Lietuvos tradiciją mamas sveikiname pirmąjį gegužės sekmadienį. Lenkai Motinos dieną mini irgi gegužės mėnesį – 26-ąją. Motinos diena – patį gražiausių metų mėnesį, kai viskas žalia, šviežia, kai tiek gėrio, grožio, optimizmo. Minint tokią ypatingą šventę viena tik noriu pasakyti: skirkite Joms kiek galite daugiau savo laiko, kad Jos niekada netaptų nematomos, nepastebimos ir nepasijusios nebereikalingos. Svarbiausia tai daryti, kol dar ne per vėlu...

Šis „Aušros“ numeris kiek neįprastas straipsniais apie krepšinį. Net du! Kas atsitiko? Neturėtų tai stebinti: juk krepšinis – Lietuvos antrasis tikėjimas. Ir tikrai vargu ar kurioje kitoje valstybėje tiek krepšinio „ekspertų“ ir gerbėjų kaip Lietuvoje. Mūsų kraštas irgi išlieja į šią tradiciją, o mūsų mokyklų krepšinininkų pasiekimai įspūdingi. Tad raginu paskaityti Punsko Kovo 11-osios licejaus jaunimo informaciją apie šių metų jų komandų pasiekimus ir Birutės Grigutienės Lietuvos krepšinio šimtmečio proga parengtą straipsnį apie krepšinio tradiciją tiek Lietuvoje, tiek mūsų krašte.

Ir vėl noriu priminti Jums, mieli skaitytojai, kad ukrainiečiai kovoja už savo ir mūsų laisvę. Neužmirškime, netapkime abejingi!

Pasidžiaukime ukrainiečių pergale Eurovizijoje. Tiek Lenkijos, tiek Lietuvos komisijos skyrė jiems maksimalų skaičių taškų, tačiau ypač daug baly „Kalush Orchestra“ surinko iš visos Europos žiūrovų balsų. Vadinasi, europiečiai nėra abejingi. Lietuvos atstovė Monika Liu pasirodė elegantiškai, gražiai, po balsavimų atsidūrė 14 vietoje.

Esė motinoms

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Sėdu rašyti po ką tik įvykusio Motinos dienos koncerto Punsko lietuvių kultūros namuose. Anksčiau niekada taip nedarydavau. Grįžusi iš renginio norėdavau ramybės, geriausiai užmerkti akis keliolikai minučių ir pasnausti. Buvo taip, kol pati netapau mama. Pasikeitė darbo ritmas, paros valandos, skirtos darbui, galiausiai požiūris į viską, kas mane supa. Ar tai motinystė padarė sumaištį galvoje? Tikriausiai, nes vaikas į gyvenimą atneša visai kitokį pasaulėvaizdį. Tiesą pasakius, daugiau nei pusę savo laiko skiri stebėjimui savo vaiko, o likusį – už jo esančiam horizontui. Visą dieną bėgiojant akimis paskui vietoje nenustygstantį dvikojį patrakėlį sunku išsikrapštyti iš jų smėlį. Sunku, bet pravalai ir eini pirmyn. Jaučiu, kad reikia šį bei tą parašyti apie vykusį koncertą ir tarsi jo pratęsimą Punsko buities muziejuje iš motinos perspektyvos. Ne dėl to, kad kas manęs to būtų prašęs, o dėl to, kad noriu. Rašysiu kitaip. Nebus chronologinio renginio aprašymo,

nebus nuglaistytų žodžių puokštės. Bus patirties ir apmąstymų raizgalynė. Štai taip man patinka rašyti ir tokius tekstus pačiai skaityti. Galbūt konkrečiu šventės aprašymu pasirūpins kiti. Aš tik žiūrovė. Ir mama. O nuotraukos? Kaip nuotraukos. Fotografija ne man, tad jose yra tai, ką pagavo fotoaparato objektyvas – ne mano galvoje gimusios nuotraukos įsivaizdavimas. Įvadas išėjo ilgas. Na, ką gi padarysi.

Nieko nepadarysi, kai rytas prasi-deda ne taip, kaip galvojai. Išlygintos suknišos, kelnės, į kurias būtų galėjusios tilpti dvi jurgitos prieš dešimtmetį... O ne, pasižiūriu, kad nėra pėdkelnių. Kaip dabar mažoji lips į sceną? Mamos rankos stebuklingai suranda baltas pėdkelnes, apmauna dukrą. Ir abi skuba į automobilį. Tą kartą vaiko įsodinimas į fotelį ir jo užsegimas labirintiniais diržais užima daug daugiau laiko nei paprastai. O dievai! Visada nususukate nuo manęs, kai labiausiai jūsų reikia!

Iš tiesų į Punkską važiauvau su nusistatymu, kad bus koncertas labiau

LKN scenoje ukrainiečių šeimų vaikučiai

Jurgitos Stankauskaitės nuotr.

Skansene pasirodė „Jotvos“ senjorai

vaikučiams. Pastrikinės scenoje, padeklamuos eilėraštukus, padainuos vieną kitą dainą – ir namolio. Net nesitikėjau išvysti tiek daug žiūrovų, nes atrodė, kad tėveliai suveš savo vaikus, šie parodys, ką moka, ir iki pasimatymo skansene *čyrųų* kimšti. Neklauskite, kodėl taip galvojau. Mano pilkosios ląstelės užčiuopė tokią, o ne kitokią informaciją. Bet tai nereiškia, kad buvau neigiamai nusistačiusi. Važiuavau kaip į mokyklos šventę be jokių fanfarų.

Motinos nuojauta kartais nuvilia. Matyt, ir jos procesoriaus varžtai atsileidžia. Fanfarų buvo pamačius į sceną išeinantį savo vaiką. Aplinkui galėjo fejerverkai sproginėti, iš šonų dirbtiniai dūmai plaukti, bet niekas taip nedžiugino ir širdies nespaudė iš džiaugsmo, kaip tas mažas trypiantis padariukas. Dabar kelias eilutes teksto galėčiau apie savo vaiką nukloti pačiais gražiausiais žodžiais, bet ir jūs, mamos, tą patį galėtumėt padaryti apie savo vaikus. Kiekvienai mamai savas vaikas gražiausias, brangiausias ir nuostabiausias. Šitą frazę esu girdėjusi iš kelių (jei ne keliolikos) gyvenime sutiktų mamų. Taip yra sakiusios tos, kurios dalijosi prisiminimais apie karą, ir tos, kurios gyvena skaitmeninių langelių pasaulyje. Požiūris į savo augančią atžalą nesikeičia visais laikais. Keičiasi žmonės, bet jausmai išlieka tie patys.

Mama žiūrėjo į savo vaiką stiklinėmis akimis, kai šis nulipęs nuo scenos padovanojo jai popierinę gėlytę. Tokią paprastą, mokyklinę gėlytę, pagamintą su dideliu dideliu malonumu. Ji nenuvys. Stovės ilgai, primindama akimirka, kai mažoji rankelė tiesė į mamos pusę. Esu mama. Šis koncertas man buvo pats nuoširdžiausias. Ar aš jį pamiršiu? Pamiršiu kitus, bet ne tą, kuriame dalyvavo ilgus vakarus bučiuotas ir ant rankų liūliuotas vaikas.

Yra dalykų, kuriuos visa esybe supras tik motinos. Kaip skamba ukrainietiška pasakytas eilėraštukas? Skambiai, nors mažai ką suprati, ir be galo jautriai. Sutraiško širdį du faktai: vienas, kai nuo karo pabėgusių motinų vaikai scenoje laisvai išreiškia meilę savo mamytėms, kitas, kai suvoki, kad jų tėvai, o gal net ir broliai pasilikę Ukrainos griuvėsiuose. Vienu metu norisi ir džiūgauti, ir stipriai užjaučiant apkabinti.

Persikėlus į skanseną norisi apdovanoti savo vaiką skanumynais. Juk taip gražiai pasirodė. Suklupo, ne ta koja pradėjo šoki, ne laiku suplojo? Viskas buvo gražu. Senoje sodyboje, kaip rašyta skelbimuose, vyko sezono atidarymas. Tėveliams su vaikais tai buvo labai geras būdas praleisti sekmadienį kartu. Ne su paugliais. Su mažamečiais, kuriems paprasčiausi kiemo žaidimai yra

pats didžiausias smagumas. Kieme sugrįžo ir mano prisiminimai, kai Vidugirių mokykloje švęsdavome kažkokią rudens šventę. Neatsimenu, kokia proga, bet svarbiausia, kad joje dalyvaudavo tėvai su vaikais. Ir niekas nenuobodžiavo, nesimaivė, nesigėdijo. Visi kartu traukė virvę, kepė dešreles ant laužo, šokinėjo maišuose, dainavo ir juokavo. Žinote, kodėl mums buvo labai linksma? Nes su mumis *siuto* tėvai. Būtent tos, mamos, kurios amžinai laiko neturėdavo, sugebėdavo tą vieną dieną ateiti *pasportuoti*. Skansene pati nešėlau. Iš šono stebėjau veiksmą. Ir žinote, kas buvo gražiausia? Vaikai, žaidžiantys su vyresnėmis kartomis. Plojimai tik garsėjo, o juokas darėsi skardesnis. Mamos širdis džiaugėsi, kai džiaugėsi vaikas. Juk mamos sakydavo, kad joms ant galvos gali pasaulis griūti, bet jeigu vaikas laimingas, tai ir jos yra laimingos.

Ant ugnies keptos *čyrvos* priminė močiutės ar mamos keptus skanumynus. Kitos mamos taip sakė. Aš jau tokių neatsimenu, bet jos buvo turbūt tokios, kokias aprašinėdavo liudininkai – skanios, kai šalia sėdėjo trys kartos: močiutė, mama ir dukra.

Vaikučių linkėjimai mamytėms skanseno kluone

Atvelykis su Lietuvos studentų jungtiniu choru

ASTA PEČIULIENĖ

Kas nepatingėjo ateiti į Lietuvos kultūros namus Atvelykio sekmadienį – išgirdo dar negirdėtą koncertą. Bene pirmą kartą pas mus į svečius atvyko Lietuvos jungtinis studentų choras.

Šių metų birželio 17–19 dienomis Vilniuje vyks 19-oji Baltijos šalių studentų dainų ir šokių šventė „Gaudeamus“. Joje dalyvaus patys geriausi Estijos, Latvijos ir Lietuvos studentų dainų ir šokių kolektyvai. Viena iš Lietuvos žymiausių chorvedžių – Vilniaus universiteto choro „Gaudeamus“ vadovė Rasa Gelgotienė sumąstė Punske surengti kelių chorų repeticiją, kad susidainuotų, susiderintų prieš šventę... Ir atvažiaavo, ir padainavo.

Punsko lietuvių kultūros namų scenoje sutilpo apie 100 studentų iš įvairių aukštųjų mokyklų: koncertavo Vilniaus universiteto akademinis mišrusis choras „Gaudeamus“ (vad. Rasa Gelgotienė), Lietuvos sveikatos mokslų universiteto akademinis choras „Neris“ (vad. Tomas Lapinskas), Kauno technologijos universiteto akademinis choras „Jaunystė“ (vad. Danguolė Beinartytė) bei Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos choras „Ave Vita“ (vad. Kastytis Barisas).

Jauni balsai, jaunatviška energija, trykštanti iš scenos, chorų „šokis“ tiesiog skverbėsi į klausytojų ausis ir akis. O girdėjome įvairių lietuvių kompozitorių (D. Beinartytės, V. Kernagio, G. Venislovo, V. Augustino, L. Vilkončiaus, G. Dapkevičiaus, R. Varno ir kt.) kūriniais, latvišką, estišką bei ukrainietišką šiuo metu taip išpopuliarėjusią dainą „Kalyna“. Labai džiaugėmės, kad tą dieną žiūrovų salėje buvo ne tik vietos lietuviai, bet ir Punske bei gretimai gyvenantys ukrainiečiai. Jie kaip tik tą sekmadienį šventė savo Velykas, taigi mes jiems linkėjome, kad ateinančias šventes švęstų laisvoje ir nepriklausomoje Ukrainoje, kad kuo greičiau galėtų grįžti į savo tėvynę.

Šis chorų koncertas dar šiltesnis buvo tuo, kad tarp choristų matėme du punskiečius: Sandrą Kružikaite, besimokančią LSMU, ir Adomą Kalinauską – VU ekonomikos III kurso studentą.

Taigi ši dainuojanti Punsko šventė buvo tik įvadas į „Gaudeamus“ Vilniuje. Punsko lietuvių kultūros namai organizuos išvyką į šios šventės finalą (užsirašyti galima jau dabar), vyksiantį birželio 19 d. Vilniuje, Kalnų parke. Jei kam patiko chorų dainavimas, važiuokime drauge į Vilnių pasižiūrėti šokančio, dainuojančio jaunimo, pasisemti dvasios stiprybės, juolab kad įėjimas į renginį nemokamas.

Iš LKN archyvo

„Subatos vakarėlis“

DALIA ASTRUSKIENĖ, KULTŪROS SKYRIAUS VADOVĖ

Savaitę prieš Tarptautinę šokio dieną, š. m. balandžio 23-iąją, Seinų „Lietuvių namuose“ vyko ypatingas, naujas renginys – lietuvių liaudiškos muzikos ir šokių šventė „Subatos vakarėlis“. Scenoje pasirodė 127 dalyviai, lietuvių liaudies muzikos mėgėjai – muzikantai, dainininkai ir šokėjai iš Seinų, Punsko, Suvalkų, Garliavos, Panevėžio bei Kauno. Norėčiau juos visus trumpai pristatyti. Pradėsiu nuo šventės šeimininkų.

Seinų „Lietuvių namų“ vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „Seina“ susibūrė 2016 m. „Seinos“ dalyviai tai lietuvių liaudies šokių mėgėjai. Į repeticijas renkasi su džiaugsmu, norėdami ne tik saugoti, puoselėti lietuvių liaudies šokį, tradicijas, bet ir pabendrauti, dalintis gera nuotaika vienas su kitu ir su žiūrovais. Kolektyvas dalyvauja koncertuose savam krašte, festivaliuose, šokių šventėse bei konkursuose „širdies tėvynėje“ – Lietuvoje. 2018 m.

Seinų „Lietuvių namų“ vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „Seina“

dalyvavo Lietuvos šimtmečio dainų šventėje „Vardan tos...“ Vilniuje ir planuoja pasirodyti Dainų šventėje 2024-aisiais. Konkurso „Pora už poros“ Prienuose užsienio lietuvių kategorijoje „Seina“ pelnė I vietą. Šokių vadovė – Alina Dzimida,

meno vadovė – Dalia Astrauskienė.

Punsko lietuvių kultūros namų jaunimo tautinių šokių grupė „Vyčiai“ tai visi buvę „Šalcios“ grupės dalyviai, studentai ir jau dirbantys žmonės. Šokis jiems mielas ir artimas nuo seniai, nors ši grupė susibūrė tik 2021 m. Jaunimas šoka lietuvių liaudies šokius, ruošiasi Punsko kultūros namų kapelos „Klumpė“ ir „Vyčių“ koncertui. Planuoja dalyvauti Dainų šventėje 2024 m. Vadovė Asta Pečiulienė.

Jungtinė Panevėžio kultūros centro jaunimo šokių grupė „Austėja“ ir J. Balčikonio gimnazijos šokių grupė „Siaustinis“ gyvuoja jau daugiau kaip 20 metų. Kolektyvas daug keliauja, atstovauja Lietuvai pasaulio tarptautiniuose festivaliuose, Lietuvos ir pasaulio lietuvių dainų ir šokių šventėse. Kiekvienais metais ruošia tradicinius tarptautinius jaunimo

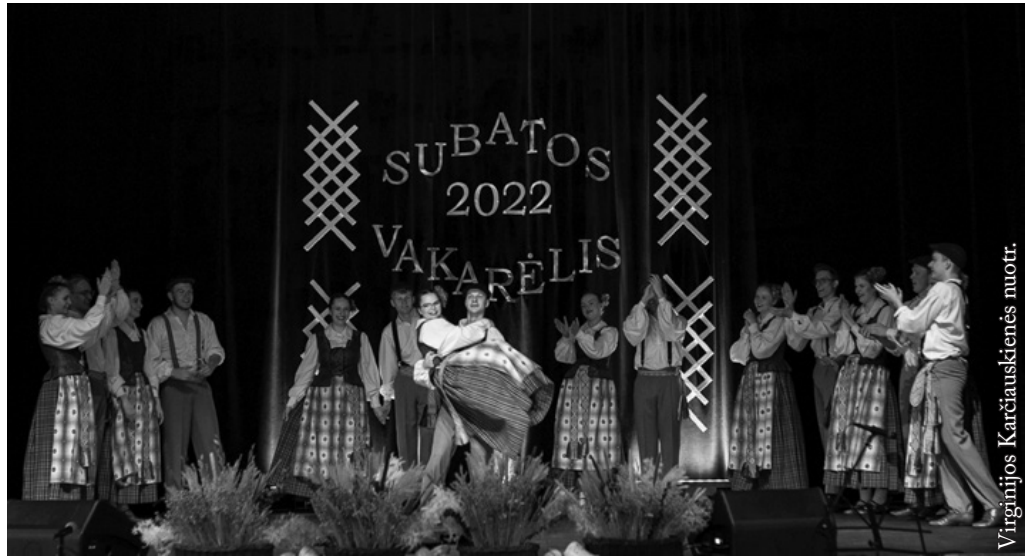

Garliavos sporto ir kultūros centro vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „Ąžuolas“

sambūrius „Šokio sukury“, į kuriuos atvyksta kolektyvai iš Lietuvos ir užsienio. Daug koncertuoja Lietuvoje, Panevėžyje, aktyviai dalyvauja regioninėse bei apskrities šventėse. 2019 m. „Siaustiniui“ buvo įteikta „Aukso paukštė“ (geriausiai liaudiškų šokių grupei ir vadovui). Kolektyvas ne kartą tapęs laureatu vaikų ir moksleivių liaudiškų šokių konkursiniame festivalyje „Aguonėlė“. Choreografės, Lietuvos dainų švenčių baletmeisterės Kristinos Nainienės vadovaujami kolektyvai – daugelio respublikinių konkursų laimėtojai.

Suvalkų „Sūduva“ – tai šokėjai, dainininkai, muzikantai, teatro artistai, kurie susibūrė 2018 m. ir nuo to laiko sėkmingai gyvuoja. Ansambelis koncertuoja įvairiuose renginiuose savam krašte bei svetur. Teatralai vaidinę festivaliuose Lietuvoje ir Bulgarijoje. Kiekvienais metais „Sūduva“ pakviečia visus į „Lietuvišką vakarą“ Suvalkuose, kuris šiemet vyks jau penktą kartą. Šokių vadovė Alicija Kraužlytė.

Vadovės ir choreografės Zitos Vaškėlienės iniciatyva 2003 m. Garliavos kultūros centre suburta vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „Ažuolas“. Šiuo metu kolektyve šoka

Punsko lietuvių kultūros namų jaunimo tautinių šokių grupė „Vyčiai“

28 šokėjai. Tai draugiškas, darbštus, šokių mėgstantis, visur ir visada kokybės siekiantis, bendrauti norintis kolektyvas. „Ažuolo“ šokėjai – aktyvūs Lietuvos dainų švenčių, Kauno rajono ir miesto, Garliavos bendruomenės renginių bei Lietuvoje vykstančių festivalių dalyviai. Nuo 2009 m. kolektyvas dalyvauja įvairiuose šalyje organizuojamuose konkursuose, laimi pirmąsias vietas, tampa laureatu. 2012 m. jis pripažintas geriausiu Lietuvos kolektyvu ir apdovanotas „Aukso paukšte“. Nuo 2005 m. „Ažuolo“ iniciatyva Garliavoje kasmet rengiamas vyresniųjų liaudiškų

šokių grupių festivalis „Atidarykim vartelius“. 2017 m. jame dalyvavo ir „Seinos“ šokėjai. „Ažuolas“ atstovavo savo kraštui užsienio festivaliuose Olandijoje, Lenkijoje, Slovėnijoje, Kroatijoje ir Latvijoje.

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto tautinių šokių ansambelis „Ave Vita“ savo kūrybinę biografiją pradėjo 1946 m. Tai kupinas jaunatviškos energijos ir studentiško kūrybiškumo kolektyvas. Ansamblyje šoka, groja ir dainuoja daugiau kaip 100 dalyvių. Ansambliciai – tai didelė, graži šeima, kuri kartu leidžia laisvalaikį ir plūša repeticijose. Kiekvienas „Ave Vitos“ narys jaučiasi atsakingas, prisidedamas prie lietuvių liaudies šokio, dainos, muzikos meno išsaugojimo. Ansambelis su pasisekimu koncertuoja įvairiuose tarptautiniuose festivaliuose ir dainų šventėse. Aplankyta Lenkija, Vokietija, Danija, Čekija, Slovakija, Portugalija, Olandija, Belgija, Turkija, Italija, Prancūzija, Kroatija, JAV, Ispanija, Juodkalnija. „Ave Vitos“ sceninė veikla įvairi. Ansambelis nepraleidžia Baltijos šalių studentų dainų šventės „Gaudeamus“, yra nuolatinis Kauno miesto ir Lietuvos dainų švenčių dalyvis. Už aktyvią meninę veiklą, naujas programas,

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto tautinių šokių ansambelis „Ave Vita“

Jungtinė Panevėžio kultūros centro jaunimo šokių grupė „Austėja“ ir J. Balčikonio gimnazijos šokių grupė „Siaustinis“

Suvalkų lietuvių ansamblis „Sūduva“

liaudiškų vakaronių, mokymų bei festivalių rengimą, kitas tautinių menų puoselėjančias veiklas 2020 m. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto tautinių šokių ansamblis „Ave Vita“ pripažintas nominacijoje „Geriausias liaudiškų šokių ansamblis ir vadovas“. Tai jau antrasis „Aukso paukštės“ apdovanojimas ansamblui – pirmasis buvo įteiktas 2006-aisiais. Gegužės 6 d. Raudondvaryje vyko šventinis koncertas ir „Aukso paukštės“ šiam nuostabiam šokių kolektyvui įteikimas. Meno vadovė, choreografė Goda Puleikytė.

Po renginio vyko lietuviškų tradicinių šokių vakaronė. Jos metu kiekvieno ansamblio atstovas mokė visus dalyvius nesudėtingų tradicinių lietuviškų šokių, būdingų savo regionui. Smagu buvo prisiminti kadaise kluonuose, vėliau kaimų gaisrinių ar mokyklų patalpose rengtus vakarėlius. Susirinkdavo jaunimas, muzikantai su armonikomis, akordeonais ar smuikais. Kai užgrodavo – kojos pačios kilojosi. Šokome daugiausia polkas ir valsus, bet ir kitus šokius. Labiausiai patiko polkos su ragučiais ar vadinamieji šokoladiniai valsai. Kai muzikantai pailsdavo, sustodavom ir dainuodavom lietuviškas dainas. Nors aplinka ir laikai pasikeitė, o metai prabėgo, šokančiųjų, dainuojančiųjų ir grojančiųjų Seinų „Lietuvių namuose“ netrūksta.

Ačiū visiems už šilumą, entuziazmą ir šypsenas. Visi kartu sukūrėme gražią šventę. Dėkojame rėmėjoms: Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerijai, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai bei Lietuvos kultūros tarybai.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

GLOBALI LIETUVA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽSienio REIKALŲ
MINISTERIJA

Krepšinis Punske

BIRUTĖ GRIGUTIENĖ

2022-ieji paskelbti Lietuvos krepšinio šimtmečio metais. Pirmosios oficialios vyrų krepšinio varžybos įvyko 1922 m. balandžio 23 d. Kaune. Tačiau pirmosios krepšinių Lietuvoje ėmė žaisti, atrodo, moterys – jau 1920–1921 m. Jos žaidė pagal vokiečių, o ne JAV taisykles: lankai buvo be lentų, kamuolys mažesnis. Bet pirmosios oficialios moterų krepšinio rungtynės sužaistos 1922 m. rugsėjo 10 d.

Krepšinio, kaip sporto šakos, istorija, pergalės, pralaimėjimai svarbūs ne tik sportininkams ar treneriams. Krepšinis yra Lietuvos tapatumo

dalis. Jis vertinamas kaip visuomenę vienijantis reiškinys, atnešęs didžias pergalės ir skaudžius pralaimėjimus, kurie suteikia įkvėpimo kurti ateitį. Krepšinio šimtmečio minėjimo tikslas – pažymėti šalies krepšinio sukaktį, tvirtinti jo ne tik kaip sporto, bet ir dalies tautinio tapatumo, bendrinės kultūros dalies reikšmę. Tai Lietuvoje populiariausia sporto šaka, išugdžiusi daug žinomų sportininkų, trenerių, teisėjų, turinti gausų šios sporto šakos mėgėjų ir sirgalių būrį, o Lietuvos krepšinininkų laimėjimai garsina šalies vardą pasaulyje.

Mes, gyvenantys šalia Lietuvos,

sekame, stebime, kas vyksta krepšinio srityje tėvynėje. Tačiau man atrodo, kad ir mes turime bei toliau kuriame mažytę savo krašto krepšinio istoriją. Prieš 45 metus Punske buvo pastatyta ir atidaryta nauja mokykla, o po dvejų metų šalia jos atsirado sporto salė. Didelė, aukšta, erdvi patalpa, prie sienų pakabintos baltos lentos su krepšiais. Nieko panašaus anksčiau pas mus nebuvo buvę. Tad mes, septintos klasės mokinukai, nedrąsiai bandėme įmesti oranžinius kamuolius į tuos krepšius. O pataikyti pradžioje buvo tikrai sunku. Mokėmės pačių pagrindinių žaidimo taisyklių. Atsimenu pirmas krepšinio varžybas mūsų sporto salėje su Seinų pagrindinės mokyklos komanda, kuriose dalyvavau. Rezultatas buvo 6:2 svečių naudai. Tačiau tai mūsų nenuvylė, tik paskatino dirbti ir tobulėti. Ir jau kitais mokslo metais patekome į tuometinės Suvalkų vaivadijos pagrindinių mokyklų finalines krepšinio varžybas. Nuvykę žaisti į Pišo miestą laimėjome III vietą. Krepšinių žaidžiau ir visus ketverius metus besimokydama Punsko lietuviškame licėjuje. Didžiausias to laikmečio laimėjimas būdavo kokia III vieta Suvalkų vaivadijoje. Bet mūsų mažytei kaimo mokyklai tiek prieš 40 metų būdavo, tiek dabar tai yra malonios pergalės žaidžiant su didžiulėmis miestų mokyklomis, kurių mokinių skaičius kelis kartus didesnis nei mūsų. Aš pati, besimokydama licėjuje, turėjau ryškesnių laimėjimų lengvosios atletikos srityje (geriausiai sekėsi mesti ietį, buvau keturiskart vaivadijos čempionė ir atstovavau Suvalkų klubui

Įs. krepšinininkų kronikos

Vaivadijos vidurinių mokyklų krepšinio turnyras 1987 m. kovą. MSK „Pūnia“ krepšinininkai su mokyt. Vytautu Budzeika

„Pojezierze“), o mano draugės buvo, pavyzdžiui, puikios slidininkės, ir dalyvaudavome moksleivių spartakiadose Lenkijos mastu, tačiau noras žaisti krepšinį neblėso. Panašių prisiminimų iš bendravimo krepšinio aikštelėje ir išvykų į varžybas tikriausiai turi ne vienas mano bendraamžis. To meto Punsko mokyklos sporto mokytojai, manau, žaisti krepšinį mokėsi kartu su mumis. Buvo truputį jo paragavę studijų metais, įsisavinę pagrindines žaidimo taisykles ir mus to mokė. Tai ne profesionalūs treneriai, o mylintys ir gerbiantys „lietuvišką“ krepšinį mokytojai. Jau tada kartu sekėme Kauno „Žalgirio“ varžybas (ypač tuomet, kai žaidė su CSKA) nespalvotoje televizijoje, dalijomės žiniomis apie Lietuvos krepšininkus. Žavėjo mus Arvydas Sabonis ir kiti to meto krepšininkai, jų meistriskumas ir atkakli kova krepšinio aikštelėje.

Baigusi studijas ir įgijusi fizinio lavinimo mokytojos specialybę, pradėjau dirbti Punsko mokyklose. Atsidūriau šalia savo buvusių mokytojų ir pati ėmiau burti mokyklinės krepšinio komandas. Palaiapsniui mūsų gretos didėjo ir keitėsi, atėjo dirbti

jaunesni mano draugai, vyresnieji išėjo į pensiją. Bet manau, kad prieš daugiau kaip 40 metų mūsų krašte pasėta krepšinio sėkla davė ir nuolat duoda gerą derlių. Mokyklinio amžiaus vaikų komandos (mergaičių ir berniukų) kiekvienais metais dalyvauja vaivadijos pagrindinių mokyklų krepšinio varžybose. 1991 metais mūsų mergaitės tapo tuometinės Suvalkų vaivadijos čempionėmis, o II ir III vietas ne kartą laimėjome tiek Suvalkų, tiek dabartinės Palenkės vaivadijos mastu. Krepšininkai ir krepšininkės, kurie užauga Punsko pagrindinėje mokykloje, tampa pagrindu Punsko Kovo 11-osios licėjaus komandoms, žaidžiančioms vaivadijos vidurinių mokyklų krepšinio lygoje. Čia prizinių vietų irgi ne kartą iškovota. Didžiausi laimėjimai: 2015/2016 m. m. Punsko licėjaus krepšininkės tapo Palenkės vaivadijos krepšinio lygos čempionėmis, o 2021/2022 m. m. Punsko krepšininkai vaivadijos lygoje iškovojo II vietą. III vietą laimėta ne kartą.

Krepšinio žaidimą tobuliname taip pat dalyvaudami turnyruose ir patys juos organizuojami. Prieš keliolika metų buvo sumanyta rengti

Punske Lietuvos krepšinio pradininko Konstantino Savicko, gimusio Punske, taurės vaikų krepšinio turnyrą. Jame dalyvauja 13 metų ir jaunesnių berniukų krepšinio komandos iš Lietuvos, Lenkijos bei mūsų krašto. Šio turnyro tikslas – skatinti mūsų krašto jaunimą domėtis krepšiniu ir patiems jį žaisti. 2021 metais įvyko jau dešimtas toks krepšinio austruolių susitikimas. Deja, šiame turnyre dalyvavo tik keturios komandos: Balstogės „Žubry“, Elko „Nenufar“, Seinų „Žiburio“ ir Punsko mokyklos. Dėl pandemijos ribojimų neatvyko vaikų komandos iš Lietuvos. Mes Punske turime tik mėgėjiškas mokyklinių vaikų komandas. Jie savo žaidimo gebėjimus lavina dažniausiai tik popamokiniuose sporto užsiėmimuose. Tad kautis su klubinėmis miestų krepšinio komandomis būna tikrai sunku ir sudėtinga. Bet sakoma, kad mokytis reikia iš geresnių. Tad per dešimt metų rengiant šį turnyrą mūsų mokyklos vaikai galėjo ne kartą savo jėgas išbandyti žaisdami su Marijampolės žaidimų mokyklos, Lazdijų sporto centro, Alytaus sporto centro, Balstogės klubo „Žubry“, Elko klubo „Nenufar“, Kaišiadorių, Lomžos ir netgi Varšuvos krepšinio komandomis bei mūsų krašto Seinų „Žiburio“ mokyklos komanda. 2020 metais Punsko berniukų komanda šiame turnyre iškovojo II vietą. Tai geriausias punskiečių rezultatas per visą turnyro istoriją. Tada įveiktos Marijampolės žaidimų mokyklos, Lomžos, Seinų „Žiburio“, viena Balstogės „Žubry“ komandos ir nedideliu skirtumu pralaimėta su kita „Žubry“ komanda. Šiemet taip pat būtina suorganizuosime tokį vaikų turnyrą, nes švenčiant Lietuvos krepšinio 100-ąsias metines ki-taip ir būti negali.

Licėjaus krepšinio komandos irgi kiekvienais metais dalyvauja

Kauno „Banga“ ir Punsko „Punia“ 1989 m.

Punsko licėjaus krepšininkai vaivadijos krepšinio turnyre 1991 m.

turnyruose tiek Lenkijoje, tiek Lietuvoje, o ir patys Punske juos organizuoja. Šiomet taip pat įvyko vaikinių krepšinio turnyras, skirtas Lietuvos krepšinio 100-mečiui paminėti. Jame dalyvavo Kauno Kovo 11-osios gimnazija, Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija, Suvalkų technikos mokyklų kompleksas ir Punsko Kovo 11-osios licėjus. Turnyrą laimėjo pajėgi punskiečių komanda.

Kartais jaunimas, dar besimokydamas Punske, rimčiau susidomi krepšiniu, kyla noras pasitreniruoti profesionaliose krepšinio komandose. Tai jau būna rimtesnis iššūkis ir mokiniams, ir jų tėvams. Tenka derinti mokslus mokykloje ir vykti į treniruotes Balstogėje, Lazdijuose, Marijampolėje... Bet tokių aistrualių Punsko padangėje buvo ir yra. Baigę mokslus Punsko licėjyje, absolventai dažnai toliau žaidžia mėgėjišką krepšinį, o vienetai ir rimčiau treniruojasi.

Šalia kultūrinių renginių, įvairaus bendradarbiavimo kitose srityse dažnai atsiranda ir sportas. Tad ir pas mus vykstant Punsko dienoms, per Žolinės atlaidus, buvo

organizuojamos gatvės krepšinio 3x3 varžybos įvairiose amžiaus grupėse. Jose dalyvaudavo mūsų komandos ir svečiai iš Lenkijos bei Lietuvos. 2012 metais prie mokyklos buvo atidarytas aikštynas „Orlik“, kur taip pat lauke yra krepšinio

aikštelė. Čia gali ateiti pažaisti kiekvienas krepšinio mėgėjas. Jaunimas vasarą organizuoja Naktinius krepšinio turnyrus.

2010 metais atidarytos naujos Punsko Kovo 11-osios licėjaus patalpos ir naujai pastatyta sporto salė. Tad krepšininkų susitikimai dabar gali vykti jau dviejuose objektuose.

Glaudūs ryšiai sieja Punską ir Veisiejus. Krepšininkai ir čia turi kuo pasigirti. Tai tradiciniais tapę vyrų krepšinio turnyrai: Kalėdinis – Veisiejuose, Velykinis – Punske. Pradėti rengti apie 2000-uosius, organizuoti daugiau kaip penkiolika metų.

Viena mūsų moksleivių išvykų nuo 2001 metų – į Eurolygoje žaidžiančio Kauno „Žalgirio“ varžybas. Bent kelis kartus per sezoną subūrę didesnę mokinių grupę vykstame į Kauną, kad gyvai pamatytume mylimą komandą, būtume sirgalių minioje. Be to, daugelis mūsų kraštiečių visą laiką stebi „Žalgirio“ ir kitų Lietuvos krepšinio

Punsko licėjaus krepšininkės vaivadijos krepšinio turnyre 1991/92 m. m.

Iš krepšinininkų kronikos

Punsko gimnazijos krepšinininės vaivadijos krepšinio turnyre 1993/94 m. m.

komandų kovas televizijoje ar internete. Taip pat palaiko Lietuvos krepšinio rinktinę, seka jos žaidimą, apsilanko rinktinės varžybose Lietuvoje ar jai atvykus į susitikimus Lenkijoje. 2014 m. birželio 21 d. Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos sporto salėje Lietuvos krepšinio rinktinės aistruoliai su Tomu Balaišiu-Sėkla susitiko su Punske krepšinio komandomis ir sužaidė draugiškas varžybas. Dar anksčiau, 1995 metais, pas mus apsilankė nusipelnęs Lietuvos treneris Vladas Garastas su savo treniruojama Alytaus vyrų krepšinio komanda. 2021 m. rugsėjo mėnesį į Punske mokyklą trumpam užsuko Lietuvos krepšinio legenda Jonas Mačiulis. Jis susitiko su moksleiviais bei surengė jiems treniruotę.

Punsko krepšinininkai dalyvavo Europos lietuvių 2-ajame (2004 m.) ir 3-iajame (2005 m.) krepšinio turnyruose, o 4-ąjį 2006 m. suorganizavo Punske. Šių turnyrų taisyklės buvo netipiškos, sumanytos pirmų organizatorių. Komandoje žaidė keturi vyrai ir viena mergina.

2004 metais punskiečiai iškovojo III vietą. 2005 m. 3-iasis turnyras vyko Hiutenfelde (Vokietijoje). Suvažiavo 11 komandų iš įvairių Vokietijos miestų ir miestelių bei Danijos, Prancūzijos, Anglijos ir Lenkijos.

Iš krepšinininkų kronikos

Punsko gimnazijos krepšinininės vidurinių mokyklų vaivadijos krepšinio turnyre 1994/95 m. m.

Po atkaklios kovos Punske komanda pelnė II vietą. Ten ir buvo nuspręsta kitą tokį turnyrą organizuoti Punske. Tokie garbingi pasirodymai liudija, kad punskiečiai moka žaisti krepšinį ir atsakingai organizuoti įvairius krepšinininkų susitikimus.

Dar reikia paminėti, kad mūsų krašto krepšinio komandos nuo 1991 metų dalyvauja Pasaulio lietuvių sporto žaidynėse Lietuvoje. Pagal galimybes dalyvaujama įvairiose amžiaus grupėse – vaikų, vaikinių, merginų. Kartais pasitaiko laimėti prizines vietas, bet svarbiausias mūsų tikslas – parodyti Lietuvai ir pasauliui, kad mes čia, Lenkijoje, dar gyvuojame, mylime ir žaidžiame krepšinį.

Krepšinis tai komandinis žaidimas, kur svarbūs ne tik asmeniniai gebėjimai, bet ir žaidėjų bendravimas, noras vienas kitam padėti ir laimėti. Toks pats bendradarbiavimas būtinas ir tarp mokytojų bei kitų pagalbinių. Per šį daugiau kaip 40 metų laikotarpį Punske mokyklose sporto mokytojais dirbo Gražina Bliūdžiuvienė (pensininkė), Jonas Nevulis (pensininkas), Vytautas Budzeika

(pensininkas), Alicija Viganaušienė, tebedirba Birutė Grigutienė, Jonas Vydra, Alicija Petruškevičienė, Arūnas Bliūdžius, Darius Valinčius bei „trumpam užsukę“ Romas Vydra ir Dovydas Nometka. Visiems iš jų krepšinis tikriausiai buvo ir yra ne tik žaidimas, suteikiantis gerų emocijų, bet ir būdas auklėti jaunąją kartą. Vieni mokytojai pradeda darbą su pradinukais, moko juos krepšinio pagrindų, veža į pirmas varžybas. Kiti perima ir tęsia darbą vyresnėse klasėse. Bet visų jų bendras tikslas – kad krepšinis Punsko padangėje gyvuotų ir klestėtų. Manau, didžiausias įdirbis šioje srityje dabartinio Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos direktoriaus Jono Vydras. Jis pats išmokęs krepšinio pagrindų ir tobulėjęs Punsko mokyklose, baigęs studijas ir įgijęs fizinio lavinimo mokytojo specialybę, išugdęs būrį krepšinininkų mūsų mokyklose, teisejavęs daugelyje varžybų, suorganizavęs ne vieną turnyrą. Dabar, eidamas direktoriaus pareigas, visad randa laiko ir noro organizuoti turnyrus, jam rūpi mūsų krašto krepšinis, suburia ir skatina kitus siekti bendro tikslo.

Čia tik trumpai pristatyta krepšinio raida Punsko padangėje. Man atrodo, kad tai dar viena mūsų lietuviško kampelio saviveiklos forma. Neturime čia profesionalių trenerių, didelių sporto salių ar žymios finansinės paramos, o kiekvienais metais sugebame suburti vaikų ir jaunimo krepšinio komandas. Vėliau jaunimas tampa vadinamaisiais veteranais (vyresnio amžiaus žaidėjais), talkina organizuojant turnyrus, patys dalyvauja ir organizuoja krepšinio susitikimus. Manau, kad tokių entuziastų dėka krepšinis Punsko padangėje gyvuos dar ilgai.

Punsko licėjaus krepšinininkų pasiekimai

MONIKA MARŠALAITĖ, ERNESTAS BARANAUSKAS

Punsko Kovo 11-osios licėjaus krepšinininkai pirmąsias rungtynes sužaidė Bielsk Podlaski mieste. Čia kovojo su Bielsk Podlaski 1-uoju bendrojo lavinimo licėjumi (I LO) ir Lapų mechanikos mokyklų kompleksu (ZSM). Abejos rungtynės be sunkumų laimėtos. Pirmą komandą nugalėta rezultatu 62:41, antrą 66:13. Paskui taip pat dvejose varžybose sužaistos Suvalkuose: su Suvalkų 1-uoju bendrojo lavinimo licėjumi bei Suvalkų technikos mokyklų kompleksu (ZST). Punskiečiai užtikrintai laimėjo 52:32 ir 56:27. Grįžo į Punkską su rezultatu 4-0 (4 pergalėmis ir 0 pralaimėjimų).

Paskui jiems teko žaisti namuose, palaikant saviems sirgaliams, su Balstogės elektrotechnikos mokyklų kompleksu (ZSE) ir viso turnyro favoritais – Balstogės mechanikos mokyklų komplekso 2-ojo praktinio ugdymo centro (ZSM CKP 2) žaidėjais. Pirmą komandą lengvai įveikta rezultatu 63:26. Su antra laimėti nebuvo taip paprasta – rungtynės buvo atkaklios iki paskutinių minučių. Gerai žaidžiant visiems komandos nariams bei palaikant sirgaliams turnyro favoritai nugalėti rezultatu 65:52.

Kitą kartą Punsko licėjaus krepšinininkai vėl žaidė saviems palaikant. Tuomet Balstogės stovybos

ir geodezijos mokyklų komplekso (ZSBG) komanda nugalėta 52:36, o su Balstogės 4-uoju bendrojo lavinimo licėjumi kovota iki paskutinio metimo. Likus vos kelioms sekundėms Arūnas Matulevičius savo metimu nulėmė varžybų rezultatą – punskiečiai laimėjo 59:57. Tokiu būdu užsitikrino žaidimą tolesniajame etape, bet kad būtų pirmieji grupėje – jiems trūko vienos pergalės iš dviejų galimų.

Paskutinė išvyka prieš pusfinalius – į Balstogę. Ten sužaista su Balstogės 6-uoju ir 2-uoju bendrojo lavinimo licėjais. Po atkaklios kovos šeimininkams (6-ajam licėjui) nusi-leista tik 2 taškais (41:43), o 2-asis licėjus nugalėtas rezultatu 50:30.

Taigi Punsko krepšinininkai baigė grupines žaidynes rezultatu 9-1 ir į pusfinalius žengė iš pirmosios vietos. Į finalinį ketvertą pateko: Punsko Kovo 11-osios licėjus, Balstogės mechanikos mokyklų komplekso 2-asis praktinio ugdymo centras, Balstogės 4-asis bendrojo lavinimo licėjus ir Balstogės 6-asis bendrojo lavinimo licėjus. Finalo ketverto šeimininkais tapo Balstogės mechanikos mokyklų komplekso 2-asis praktinio ugdymo centras. Balandžio 13 d. punskiečiai išsirusė į paskutinę šio sezono išvyką į Balstogę.

Pirmąsias rungtynes teko žaisti su Balstogės 6-uoju bendrojo lavi-

nimo licėjumi. Punsko krepšininkai turėjo didžiulę motyvaciją laimėti, nes pastarąjį kartą šiai komandai buvo nusileista. Po ilgų ir varginančių varžybų punskiečiai nugalėjo varžovus rezultatu 43:32. Taigi dėl aukso jiems teko kovoti su turnyro šeimininkais. Po sunkios kovos punskiečiai

nusileido Balstogės mechanikos mokyklų komplekso 2-ajam praktinio ugdymo centrui 37:45.

Štai tokią kelionę turėjo įveikti Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus krepšininkai, kad taptų Palenkės vaivadijos vidurinių mokyklų lygos vicečempionais. Rezultatyviausiu žaidėju pripažintas Arūnas

Matulevičius. Komandą treniravo mokytojas Darius Valinčius.

Punsko Kovo 11-osios licėjaus krepšininkės šį sezoną pradėjo rungtynėmis Balstogėje, kur nusileista varžovėms rezultatais 39:25 ir 46:33. Paskui sužaistos įdomios rungtynės Zambruve, kur merginos su vietos komanda ėjo koja kojon,

kol galop nugalėjo ją rezultatu 30:32. Po to krepšininkės sutriuškino Bielsk Podlaski 1-ojo bendrojo lavinimo licėjaus komandos žaidėjas rezultatu 15:58. Vėliau į Punską atvyko svečiai iš Lapų mechanikos mokyklų komplekso ir 1-ojo bendrojo lavinimo licėjaus. Saviesiems palaikant merginoms pavyko abejas

varžybas laimėti: pirmąsias 16:50, antrąsias 27:64. Šiomis pergalėmis Punsko žaidėjos užsitikrino vietą finale. Jis vyko balandžio 26 d. Zambruve. Čia merginoms teko kautis su Zambruvo krepšininkėmis bei Balstogės 6-uju bendrojo lavinimo licėjumi. Punsketės laimėjo IV vietą Palenkės vaivadijoje. Rezultatyviausia žaidėja pripažinta Monika Maršalaitė. Komandą treniravo mokytojas Darius Valinčius.

Iš mokyklų archyvo

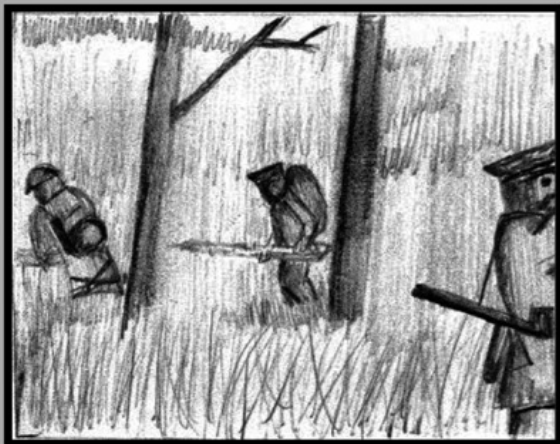
Iš mokyklų archyvo

TAS LAISVĖS NEVERTAS, KAS JOS NEGINA

Keliausim į praeitį. Tylios mūsų promočiučių Veronikos Judickaitės-Grigutienės ir Petronelės Valinčienės istorijos prabyla... Jos kadaise aidėjo mūsų namuose. Tas paslaptingas istorijas atrandam iš naujo. Ieškome ryšio su anuo pokario pasauliu.

Šis pasakojimas apie partizanus Jurgį Krikščiūną-Rimvydą ir Vytautą Prabulį-Žaibą, jų veiklą mūsų krašte ir tragišką likimą. Tai tam tikra istorija apie Punsco krašto žmones, tylius didvyrius, kurie šelpė ir rėmė partizanų veiklą. Leido jiems savo žemėse išsirengti slėptuves, buvo ryšininkai.

Jurgis Krikščiūnas turėjo dvi slaptas globėjas ir ryšininkes - Teklę Pauliukonytę-Smilgutę ir Veroniką Judickaitę-Grigutienę-Mirtą.

Kovotojai bandė pereiti saugomą sieną. Keliai į Vakarų Lenkiją dažniausiai vedavo per Lenkijos pasienį, Punsco-Suvalkų kraštą.

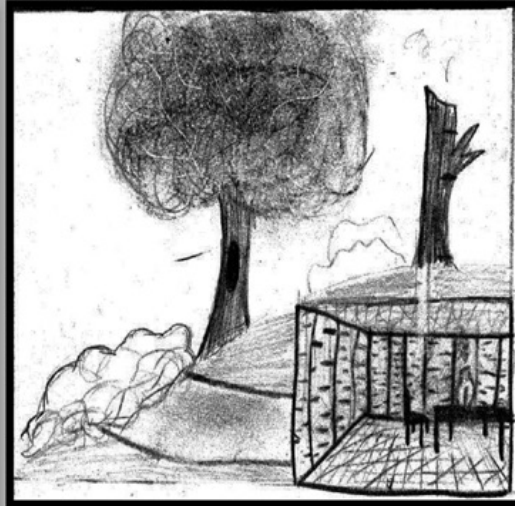
Budziskas

Vaičiuliškės

Punskas

Judickų sodyboje įrengtame bunkeryje kuriam laikui apsistojo Jurgis Krikščiūnas su Vytautu Prabuliu, Federavičius išsikūrė pas Pauliukonius, o Saveikis su Urbonavičiumi slapstėsi nežinomose vietose.

J. Jakimavičius prisimena: *Susitikdavome, atnešdavome jiems valgyti. Buvo ilgas, gražus ruduo, todėl ilgai ganėsi gyvuliai. Žmonės buvo pripratę matyti mane einantį melžti karvių, semiantį vandenį iš šaltinio pamiškėje – niekas nekreipdavo dėmesio, niekas nieko neįtarė. Davus sutartą ženklą, jie (Prabulis ir Krikščiūnas) ateidavo į pamiškę. Ten ir susitikdavome. Prie bunkerio arti neidavau. Nujaučiau, kad yra bunkeris, bet detaliau žinoti nieko nenorėjau, kad reikalui esant galėčiau išsiginti – tolesnio likimo niekas nežinojo: ar jie gyvi papuls, ar nuo manęs pradės...*

-1-

*Aš čia parašysiu,
 apie savo gyvenimo praeitį. Bažau
 daug laiko praėjo, o aš dar daug šia parašysiu
 nemažai pergyvenus tai noriu prisiminti.
 Aš esu šavietkaitė Petronelė. Linoma iš u.*

Aš, Petronele, kai kada ateisiu pas Tave...

Užėikit, sušilsit ir pavalgysit.

Petronelė Valinčienė prisimena: Keturiese, abu partizanai ir mano vyras su broliu Sigitu Valinčiu, kasė bunkerį. Kai viskas jau buvo pastatyta ir įrengta, partizanai išėjo iš mūsų namų. Bet sutartis liko ta pati, kad ir toliau mes jiems duosime maisto, koki davė jiems būnant pas mus. Kai reikėjo jiems vaistų, aš eidavau pas poną Romaną. Jis buvo labai geras senukas. Tada vaistų būdavo mažai, o aš gana dažnai nueidavau denaturo (denatūrato), tai teko man aiškintis ponui Romanui, kam man jo tiek reikia. Aš jam pasakiau, kad turiu mažą dukrelę, kuriai su denaturu naktį šildau pienuką. Iš tikrųjų jo reikia vyrams žibinti bunkeryje dieną, nes per dienas turėjo jame sėdėti.

Tai aš kaip laukome vėlai pavuošau gera vakariene ir pasakiau savo vyrui visurku tu jiems padek ir padesiui kai galedama. Tai ir aš jo U. Prabilis veide savo pona Jurgi Krivščionia Lietuvos kariuomenes jis buvo Kapitonas.

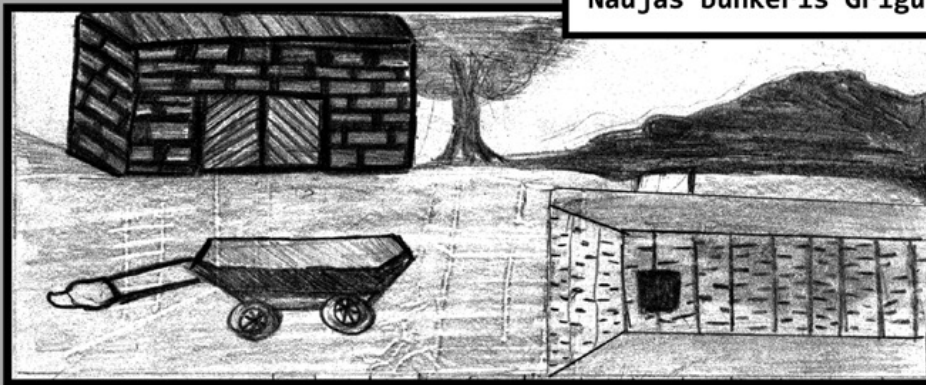

Mūs namuose buvo paskutinė vakarienė.

Mes galime netrukus išvykt į Vakarus. O dabar dėkojame Jums už skanią vakarienę. Jau eisime. Yra daug rūpesčių.

Tada padariau kepalą duomas ir
nukytą lašinėlin ir jiedu dekodami
išsikubino į savo buitli. O yrai juos
išleide atigale ir aš nes būvai labai
paragus. Mus namuose buvo paska
tine. (akariene. Apie tai negalima
buvo suprasti. visi susikelme nūs tada

Naujas bunkeris Grigučių namuose

Pasidarė nesaugu. Vis dažniau kareiviai lankėsi pas žmones ieškodami, kas matė partizanus. Nujausdami pavojų J. Krikščiūnas ir V. Prabulis vieną žiemos vakarą atėjo pas Veroniką ir Ožkinį ir prašė, kad leistų jiems įsitaisyti bunkerį jų sodyboje. Veronika sutiko iškart. Partizanai dirbo visą naktį, beliko tik įėjimą padaryti, tačiau jau švito ir reikėjo grįžti į seną slėptuvę Šlynakiemyje.

Trakelis

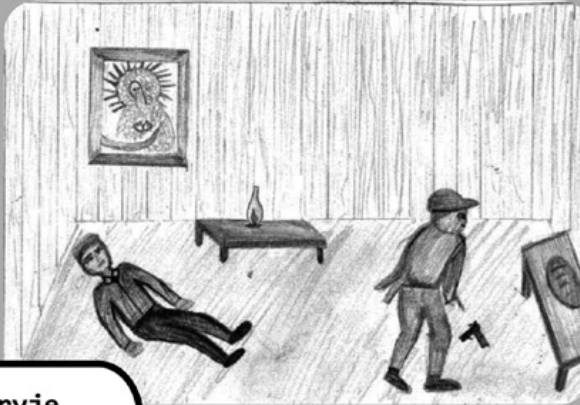

Anksty rytą nuėjau šerti
arklių ir pastebėjau, kad
vietovė apsupta.

13

1949 m.

Prieš du partizanus sumobilizuota apie 300 karių. Pirmą (45 kareivių) grupę apsupo Trakelio mišką. Antra (250 kareivių) grupė pajudėjo nuo Trakelio ir susitiko su pirmą, apsupdama Šlynakiemio kaimą žiedu. Kariai ėjo kas 50 metrų, kad vienas kitą matytų. Nebeliko jokios galimybės pabėgti. Partizanai nusižudė.

Bunkeryje
rasta Aušros
Vartų
paveikslas,
duonos
kepalas,
žibalo...

J. Krivščiūnas - Rimondas

-16-

Mane su tuo kankėku pavėre
ta vieta greičiau lipti kur gulėjo.
Krikščionis ale jis jau buvo negyvas
ale atirado daktarai ji gavino ir greit
isidėje išpogotoni ir vėse bet sakė kod
toj pogotonej mirė. Krikščionis.
Būtu civilius išvėre o mano brogeri
Galincų da kariveri saugojė. Mano
vėru Altonai U. su tuom kankėku
baigti lipti bunkerį, priejė kariveris
atejo ir kitas liepe iškelti negyva
Prabuli jis buvo lai kruvinas tai da
Kariveri ji emė už koją o ma liepe
imti už tos kruvinos galvos mus ji
iškelėm šale būn. Tada kariveris pak-
lause ar aštun arklius ir vėrima.
Pasake tū vėsi mus į šipštes aš
sakau dabė. Jo mes mulkėme namo
su Kariveris kinkėm arklius ir vėsimė

Prasidėjo masiniai suėmimai ir tardymai, - prisimena J. Jakimavičius. -
Žmonių buvo suimta daug. Visi buvo atiduoti karo teismui. Kas prisipažino,
kas ne...

Mano promočiutė Veronika Judickaitė-Grigutienė buvo tardoma pusę metų. Kankino dieną ir naktį. Mušė kiekvieną naktį. Ji pasakodavo: Kol dar atvokiau - tai meldžiausi. Prarasdavau sąmonę. Po atsigavimo vėl už plaukų tampymai, mušimai, karštom adatom badymas į panages... Promočiutė buvo nuteista kalėti dvejus metus dėl to, kad „galėjo žinoti apie partizanus“.

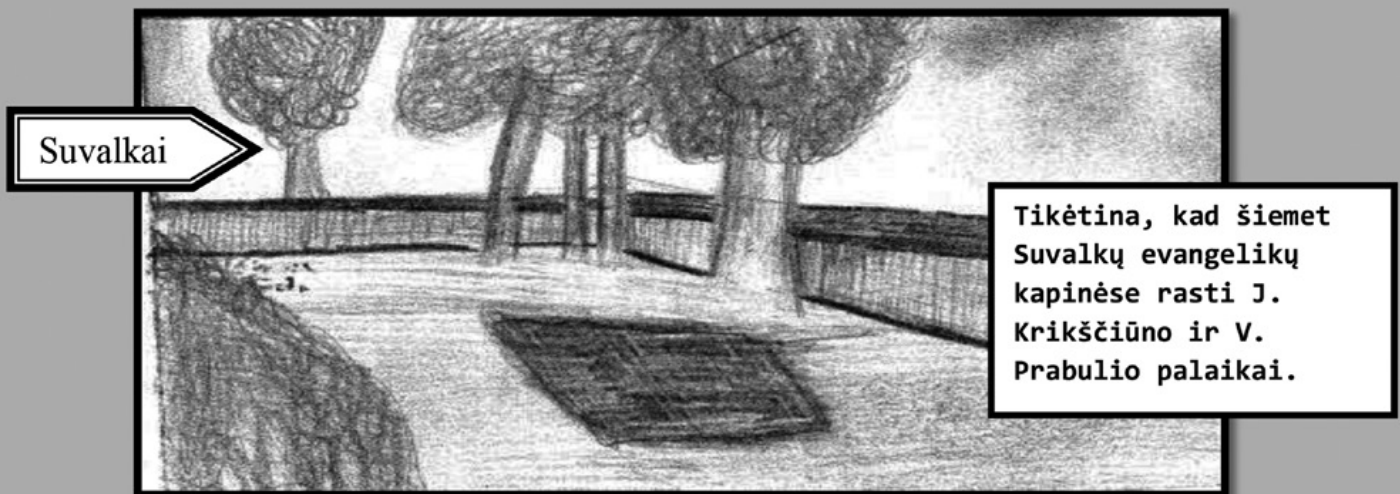

2003 m. vasario 16 d.

Veronika Judickaitė-Grigutienė

po mirties apdovanota 2-ojo laipsnio

Vyčio Kryžiaus ordinu.

Šią žinią vėjas nunešė per platų kraštą. Prikėlė mūsų pasakojimus ir suteikė jiems naują prasmę. Dabar jau galim lengva širdimi įkvėpti laisvę...

Inesa Nevulytė, Gabija Stoskeliūnaitė, Sara Pyktė, Onutė Radzevičiūtė

Mirė prelatas Alfonsas Jurkevičius

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Prieš Velykas, 2022 m. balandžio 4 d., Vroclave mirė 88 metų sulaukęs ir 63 metus tarnavęs kunigas Alfonsas Jurkevičius. Vroclave vyko šermenys, atsisveikinimas su parapijiečiais ir gedulingos šv. Mišios (penktadienį), kurioms vadovavo vysk. Jacekas Kicinskis (Jacek Kiciński). Prelato gimtojoje parapijoje – laidotuvės su šv. Mišiomis Punsko bažnyčioje (šeštadienį), kurioms vadovavo klebonas Česlovas Baganas ir kuriose dalyvavo aplinkinių parapijų kunigai. Gražiai kunigą pagerbė LR ambasadorius Lenkijoje. Jis atsiuntęs į LR konsulatą Seinuose raštą, kurį per laidotuves perskaitė Petras Maksimavičius: „<...> *lietuvių bendruomenė neteko didžiojo tiesos ir meilės Tėvynei puoselėtojo <...> jis visą gyvenimą atkakliai puoselėjo lietuvių, virš 30 metų savo pamokslais*

ir patarimais palaikydamas likimo į Žemutinę Sileziją atvestus tautiečius. Iki pat paskutinių gyvenimo akimirų prelatas stengėsi gilinti draugiškus Lietuvos ir Lenkijos santykius populiarindamas Aušros Vartų Dievo Motinos kultą, kartu skleisdamas Lietuvos vardą pasaulyje. Kol leido sveikata, drauge su tikinčiais meldėsi Lietuvos didvyrių Dariaus ir Girėno intencija Pščelnyke, jų žūties vietoje. Kunigo veikla bei patarnavimas tautiečiams aukštai įvertintas Lietuvos valstybės, 2018 m. A. Jurkevičius apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi.“

Alfonsas gimė 1934 m. lapkričio 11 d. Šlynakiemio kaime, mišriose šeimoje. Buvo vidurinis sūnus. Vyriausiasis Elijus su žmona Zofija liko ūkininkauti tėvų ūkyje. Jauniausias Juozas (jo žmona Anelė) dirbo

Seinų ligoninėje prižiūrėtoju. Kunigas laiške rašęs: „Čia gimiau, baigiau pradinę mokyklą, čia prabėgo laimingos vaikystės dienos. Mamytė Magdalena kilusi iš Šlynakiemio, iš lietuvių Paznėkų šeimos, nugyveno garbingus 97 metus. Tėvelis Konstantas į Šlynakiemį (į žentus) atvyko iš Bokšių kaimo, greitai pramoko lietuvių kalbą. Namie kalbėdavome lietuviškai. Tėtė gyveno vos 62 m. Mokiausi Šlynakiemio, vėliau Žabariškės, Kolietyko mokyklose. Baigęs pradinę, įstojau į Suvalkų licėjų, kurį baigiau 1953 metais.“ Būsimas prelatas nuo vaikystės noriai ėjo kas sekmadienis į Mišias Punsko bažnyčioje

– iš Šlynakiemio kaimo, nutolusio nuo miestelio 5,5 km. Po licėjaus Alfonsas metus laiko mokėsi medicinos universitete, bet kai prirėkė imtis praktikos, pabijojo. Tačiau vis tiek norėjo tarnauti žmonėms, todėl pasirinko kunigystės kelią. Mokėsi Lomžos kunigų seminarijoje. Po pirmo kurso dėl lietuviybės buvo pašalintas. Punsko klebonui Kazimierui Ramanauskui rekomendavus, jam leista kunigystės mokslus tęsti Vroclavo kunigų seminarijoje. Sėkmingai baigęs seminariją, Alfonsas Jurkevičius 1959 m. birželio 21 d. Vroclave įšventintas kunigu. Jį palaimino ir Kunigystės sakramentą suteikė vyskupas, kardinolas Boleslavas Kominek (Bolesław Kominek; 1903–1974 m.). Pirmąsias Mišias atnašavo 1959 m. Punske per Petrines, klebonaujant Antanui Šuminskui.

Vroclavą pamilo, visam laikui čia pasiliko. Šioje vyskupijoje paskirtas vikaru, įdarbintas, jautėsi labai reikalingas ypač Vroclave gyvenantiems lietuviams. Vikaravo 1959–1960 m. Namysluve, 1960–1963 m. Kožuchuve, 1963 m. Bieliavoje Gurnoje, 1963–1986 m. vietovėje Vieliovies, o nuo 1986 m. klebonavo Smolece. Nuo 2009-06-25 emeritas – Smoleco parapijos rezidentas.

Kaip visi atsimename, kunigas Alfonsas Jurkevičius per vasaros atostogas visada atvykdavo į Punską, Seinus, pas brolius. Kas vasarą mėgo sugrįžti į Šlynakiemį – gražų savo krašto kampelį, į gimtuosius namus, stūksančius ant nedidelio kalnelio, Bokšių ežero pakrantėje, netoli Šalčios upelio.

Kunigas Alfonsas Jurkevičius apsilankęs būtinai atnašaudavo gimtinės bažnyčiose šv. Mišias, sakydavo

Prelatas Alfonsas Jurkevičius, švenčiantis kunigystės 55 metų jubiliejų. 2014-06-21

Kun. Alfonsas Jurkevičius, švenčiantis kunigystės 55 metų jubiliejų, su kardinolu H. Gulbinavičiumi, Vroclavo arkivyskupijos metropolitu (prie Smoleco klebonijos)

pamokslus, savo skardžiu balsu virpino šventovių skliautus, pasidžiaugė su mumis savo kunigystės 25 ir 50 metų jubiliejais, vis laimindamas ir džiaugdamsis artimaisiais. Visas čia bažnyčias aplankydavo – atnašaudavo šv. Mišias Punske, Smalėnuose, Žagariuose, Seinuose. Liepos mėnesį vykdavo į Pščelniką ir atnašaudavo pamaldas prie Dariaus ir Girėno paminklo. Bendravo su Vroclavo lietuviais, jiems sekmadieniais mieste atnašavo lietuviškai pamaldas. Pats tobulino šią kalbą, nes lietuviškai nesimokė. Skaitė daug knygų. Ir gražiai mokėjo kalbėti, pasisakyti. Lankė Lietuvą. Ypač susižavėjo Aušros Vartų Švč. Mergele Marija, Kryžių kalnu netoli Šiaulių. Mėgo bendrauti ir lietuviškai, ir lenkiškai. Palinkėdavo vis Lenkijos ir visiems lietuviams: „Laiminu Jus... Tesaugo Jus nuostabiosios Aušros Vartų Dievo Motinos globa.“

Vysk. H. Gulbinavičiaus paskirtas atnašauti Vroclavo Dominikonų bažnyčioje kiekvieną pirmą mėnesio

lietuviu kunigu Broniumi Kuculiu, kilusiu iš to paties Šlynakiemio kaimo, atnašavo šv. Mišias. Po to beveik kasmet minint metines vykdavo į lietuvių didvyrių žūties vietą ir vadovaudavo pamaldoms.

Du kartus buvo Vatikane. 1984 m. savo kunigystės 25-mečio proga besilankydamas popiežiui Jonui Pauliui II įteikė medalį su Lietuvos lakūnų Dariaus ir Girėno atvaizdais bei tautinę juostą. Minint Lietuvos krikšto 600-ąsias metines (1987 m.) prel. Alfonsas Jurkevičius, nuvykęs pas Šventąjį Tėvą, papasakojo jam apie Lenkijoje gyvenančius lietuvius. Popiežius jam perdavė palaiminimą ir žodžius: „Myliu Lietuvą ir ją laiminu.“ 1993 m. rugsėjo 6 d. Šventojo Tėvo vizito Lietuvoje metu Kauno kunigų seminarijoje įteikė jam austą kilimą su Aušros Vartų Marijos atvaizdu.

1997 m. nuo gegužės 25 iki birželio 1 d. Vroclave vyko 46-asis pasaulio eucharistinis kongresas. Už lietuviškų pamaldų tvarką atsakingas

sekmadienį šv. Mišias lietuviškai. Buvo laimingas per pamaldas ir po jų. Jis rašęs, jog nuo 1978 m. kovo 4 d. atnašavo lietuviškas pamaldas Vroclave kaip kapelionas lietuviams, gyvenantiems Vroclave ir apylinkėse, aktyviai bendravo su lietuvių bendruomene, teikė lietuviams dvasinius patarnavimus.

1983 m. liepą minint 50-ąsias Dariaus ir Girėno žūties metines Pščelnike, prie lakūnų paminklo, kun. Alfonsas Jurkevičius su kitu

kun. Alfonsas Jurkevičius savo lėšomis išleido dideliu tiražu lankstinuką. Kongrese dalyvavo piligrimai iš Lietuvos ir daugybė maldininkų iš viso pasaulio. Lietuviams melstis skirta viena gražiausių Vroclave Šv. Daratos bažnyčia. Čia jie paminėjo taip pat Lietuvos krikšto 610 metų jubiliejų (Lietuva pakrikštyta 1387 m. Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Jogailos bei Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto iniciatyva).

2000 m. kovo 1–4 d. jubiliejinių metų proga kaip vienintelis Lenkijos lietuvių dvasininkų atstovas dalyvavo Lietuvių dienose Vatikane ir kalbėjosi su popiežiumi bei Lietuvos prezidentu. Tais pačiais metais popiežiaus Jono Pauliaus II pakeltas garbės prelatu. Kun. Alfonsui Jurkevičiui 2000 m. suteiktas Lietuvos piliečio pasas, kuriuo jis labai džiaugėsi.

2009-aisiais, po 50 kunigystės metų, išėjo į pensiją ir toliau patarnavo Smoleco parapijos (Vroclavo arkivyskupija) žmonėms. 1986–2009 m. šioje parapijoje klebonaudamas kun. Alfonsas Jurkevičius patarnaudavo dar keturiose apylinkės bažnyčiose Jurčo, Zaboruvo, Paršovicų ir Vieliovies kaimuose. Jam suteiktas kanauninko titulas. Parapijiečiai kunigą pamilo. Parapijos portale jie rašė, kad klebonas Alfonsas Jurkevičius esąs darbštus, kupinas energijos, minčių, planų, gražiai suremontavo šventovės vidų, altorių, kleboniją. Smoleco tikintieji kaip padėką savo klebonui visuomeniškai sukūrė dokumentinį filmą apie jo asmeninį ir Smoleco parapijos gyvenimą. Filmą parodė pagerbdami kunigą per jo 85-ąjį gimtadienį.

2018 m. vasario 15 d. Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė jį apdovanojo ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi.

Kunigo Alfonso brolienė Anelė Jurkevičienė pasakojo: „Labai gerai miniu kunigą. Pamenu primicijas. Kaip džiaugėsi tėvai, visa giminė, kaimas, parapijiečiai... Didelis

pavyzdys jam buvo gimto Šlynakiečio kaimo kunigas Bronius Kuculis (gyveno 1928–2005 m.).

Gerbė jį parapijiečiai, kai dirbo 10 km nuo Vroclavo, Smoleco bažnyčioj. Remontavo altorių, sienas, kleboniją. Gerai sutarė su parapijiečiais. Nuo 2020 m. gruodžio apsigyveno Vroclave, kunigų emeritų namuose. Toliau patarnavo bažnyčioje. Kai susirgo gerklės vėžiu, sunku buvo kalbėti. Vėliau tik rašyti galėjo, nes jau nekalbėjo.

Kunigas Alfonsas buvo geros širdies, mūsų šeimos ir giminių mylimas ir gerbiamas. Išliko vien geri prisiminimai. Jautėm vis, kad jam liūdna, kad ilgisi tėvų, brolių, būdamas toli nuo savų. Bet buvo ir laimingas, turėjo daug pažįstamų. Porą sykių kartu važiuovom gydytis į Druskininkus, kartu lankėm Vilnių, Šiaulius.

Seniau tai labiau buvo gerbiamas kiekvienas kunigas, labiau žmonės tikėjo Dievą ir pasitikėjo kunigais. Mes visada džiaugėmės, kad mūsų Alfonsas, mano vyro brolis, gražiai tarnauja Dievui ir žmonėms. Seniau kunigas, kaip ir gydytojas, buvo labai vertinamas. Jei kas šeimoje ar giminėje tampa kunigu – didelė garbė. Tėvai sakydavo: „Nuties mums lengvesnį taką dangaus link, kai numirsim.“ Krikštijant mūsų giminės

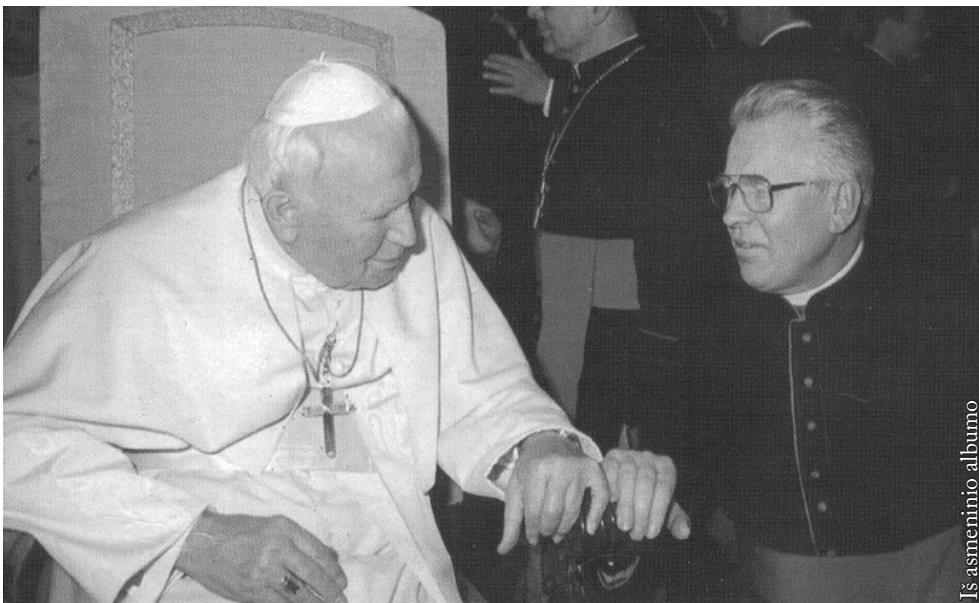
Iš kairės: Jozas Jurkevičius su žmona Anele, kun. Alfonsas, brolis Elijus su žmona Zose

vaikus, anūkus kunigas Alfonsas gražino pamaldas. Suteikė daug sakramentų ne vien parapijiečiams, kur dirbo, bet ir artimiesiems, giminaičiams noriai ir mielai patarnaudavo. Iš širdies vis sakydavo pamokslus su pamokymais, gyvenimo patarimais. Sykiu su mumis išgyveno brolio Elijaus dukros mirtį. Labai jam dėkingi vis buvom. Jo broliai mirė anksčiau ir brolienė Zosė. Likau tik aš ir jaunoji karta. Esu laiminga, kad patekau į tokią gražią ir gerą šeimą. O kunigo visada su vyru ir dukra, anūkėm laukėm. Tegu būna jam lengva žemelė

Punsko kapinėse, netoli gimtų namų, kurių visad ilgėjos.“

Buvo įdomu daugiau sužinoti apie Smoleco miestelį (dabar jame gyvena apie 5 tūkst. žmonių), labai primenantį Punkską. Knygoje „100 lat kościoła w Smolcu“ paminimas šios parapijos (anuomet dar buvusios evangelikų) įkūrėjas Vilhelmas Treblinas (Wilhelm Treblin). Anksčiau, 1932 m., Smolece gyveno apie pusantro tūkstančio žmonių, iš jų tik maždaug trečdalis (300) katalikų, kiti (1100) – evangelikai. Ilgainiui padėtis pasikeitė. Šios vietovės neaplenkė abu pasauliniai karai, choleros epidemija, pareikalavusi daug aukų, kaip ir 1918 m. gripo epidemija.

Šalia Vroclavo (nutolęs 10 km) esantis kaimas Smolec per II pasaulinį karą vokiečių vadintas Schmolz. Čekijos karalius Jonas Liuksemburgietis Smoleco palivarką 1337 m. padovanojo vienam iš kovotojų. Vėliau jis ėjo iš rankų į rankas. Vietovės istorija įdomi. Šalia Smoleco stūkso 14 amžiaus pilies griuvėsiai. Smoleco parapija ir bažnyčia iki 1946 m. buvo evangelikų. Nusipelnęs, žmonių gerbiamas pastorius Vilhelmas Treblinas (1881–1969 m.) po karo persikėlė į Vokietiją. Kaip ir kunigas Alfonsas, jis nugyveno 88 metus.

Prelatas A. Jurkevičius pas Šventąjį Tėvą Joną Paulių II Romoje, 2000-03-04

*Geroji Mama, mes užaugom,
Kiekvienas jau savam kely.
Mokėjai mus užjausti,
Dažnai pavargus nuo darbų.
Visada leiski prisiglausti
Prie Tavo rankų nuostabių,
Kurios mokėjo austi, siūti, siuvinėti,
Nudirbti ūkio darbus, groti armonika.
To išmokei ir mus, ir vis su daina,
Nors pavargus dažnai.
Ir šiandien tariam mes visi –
Brangiausia žemėj Tu esi.
Laimink mūsų kelią,
Kad leistų žvelgti į tikslą priešaky.
Tau ir suaugę liksime vaikai.
Su Tėte visada būkite laimingi.*

Sveikiname **Anelę Jančiulienę** Motinos dienos,
gimtadienio ir vardadienio proga.

Vaikai

Įmonė EMISKAR
Vitas Pečiulis
Mokyklos g. 35
16-515 Punkskas

Kokybiškai ir greitai montuojame
oro kondicionierius bei šilumos siurblius.

Parenkame reikiamą
kondicionierių/šilumos siurblių bei
užtikriname konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107
emiskar@op.pl

Vysk. Antano Baranausko fondas „Lietuvių namai“ Seinuose
kviečia į NEMOKAMĄ SEMINARĄ

„Motyvacija ir savimotyvacija – lyderystei, veiklumui, kūrybiškumui, bendrystei. Psichologinio atsparumo stiprinimas ir savivertės auginimasis“.

Mokymus ves Lidija Laurinčiukienė, lektorė, švietimo ir verslo konsultantė, nepriklausoma žurnalistė.
Save apibrėžia: smalsi, žingeidi, ieškanti, tyrinėjanti.

Lidija jau daugiau kaip 15 metų veda seminarus ir konsultuoja verslo įmones, švietimo organizacijas, valdžios institucijų darbuotojus bei politikus, jaunimo organizacijų narius, nevyriausybinės organizacijos, moksleivius, jų tėvus, organizuoja ir veda apskritojo stalo diskusijas, moderuoja renginius.

Turi 15 metų darbo įvairiuose Lietuvos universitetuose patirtį. 2010 metais Lietuvos studentai Lidiją įvardijo „2010 metų geriausia Lietuvos dėstytoja“.

Lektorė stengiasi, kad seminarai būtų netradiciniai, gyvi, originalūs, šilti, šmaikštūs, todėl juose rasite daug ekspresijos, unikalių metodų informacijai perteikti, vaizdinių, netgi neįprastų daiktų ir kvapų.

Seminaro data **2022 m. gegužės 27 d. (penktadienis) 14.00 val.**

Vieta „Lietuvių namai“ Seinuose

Registracija iki 2022 m. gegužės 24 d. tel. 87 5162 908, 783 878 111, el. paštu dir@ltnamai.sejny.pl

Maloniai kviečiame.

Programa „GLOBALI LIETUVA“ idėjos sklaida

Projektas „Ar mano sėjimo, kas dygs, ir augs...“

Vykdytojas Vysk. Antano Baranausko fondas „Lietuvių namai“ Seinuose

Projektą finansuoja Lietuvos kultūros taryba

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

GLOBALI LIETUVA

**PUNSKO LIETUVIŲ KULTŪROS NAMAI kviečia į
XIX solistų ir duetų lietuviškų dainų konkursą „DAINORĖLIS”**

Pagal amžių dalyviai bus suskirstyti į 4 grupes:

- ikimokyklinio amžiaus,
- I-III klasių mokinių,
- IV-VI klasių mokinių,
- VII-VIII klasių mokinių

Dalyvis privalo paruošti vieną pasirinktą, jo amžių atitinkančią dainą. Jam gali akompanuoti paties pasirinktas akompaniatorius, galima naudotis fonograma ar kūrinį atlikti a cappella.

Dalyvius stebės komisija. Ji išrinks ir apdovanos talentingiausius ir geriausiai pasiruošusius atlikėjus.

„Dainorėlis“ vyks 2022 m. birželio 11 dieną (šeštadienį) - 18 val.

Jeigu norinčiųjų dalyvauti bus didelis būrys, rengsime **atranką**. Ji vyks **birželio 2 dieną (ketvirtadienį) – 15 val.** Lietuvių kultūros namuose.

Atrankos metu organizatoriai nuspręs, kurie vaikai dalyvaus **„Dainorėlio“** konkurse.

Norinčius prašome užsirašyti iki **gegužės 31 d.** asmeniškai arba tel. 087 5161 032

Zadanie jest dofinansowane ze środków dotacji
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Projektas iš dalies finansuojamas Lietuvos Respublikos
užsienio reikalų ministerijos lėšomis

Lietuvos žiniasklaida

2022 04 26–05 10

Prieš mėnesį, tebesitęsiant karui Ukrainoje, žurnalistas Andrius Tapinas pasiūlė iki gegužės 9 d., kai Rusija mini Pergalės dieną, nugriauti tarybinius okupantus šlovinančius paminklus. Tiesa, iniciatyvų, kalbų, svarstymų dėl tarybinių paminklų per tris dešimtmečius buvę nemažai. „Gal ne visus 150, tačiau bent kažkiek. Kokią stiprią žinutę pasiųstume ir sau patiems, ir pasauliui! Sudėtinga, bet įmanoma. Laiko nėra daug, bet įmanoma, ne tą dar esame padarę“, – savo feisbuko paskyroje rašė A. Tapinas. Anot jo, galima paraginti savo rinktus Seimo narius tai padaryti greičiau, kreiptis į savo miesto ar rajono merą ir tarybą.

Kalbėdamas su portalu lrt.lt, A. Tapinas teigė, kad turėjo omenyje sovietinei armijai skirtus paminklus, postamentus, monumentus. Jis pabrėžė, kad vieni objektai yra įtraukti į Kultūros vertybių registrą, kiti – ne. „Pradžiai išsprendskime tuos, kurių nėra registre. Čia užtenka savivaldybės noro, sprendimo ir valios. Ir matau, kad vyksta intensyvios diskusijos savivaldybėse. O toliau bus įstatymas ir bus numatyta tvarka, pagal kurią bus galima spręsti, ar Antakalnio, Klaipėdos memorialas turi likti. Čia jau paliksime spręsti specialistams“, – sakė iniciatyvos autorius.

Tiesa, A. Tapinas pabrėžė, kad derėtų atskirti karių kapų klausimą – tam spręsti, pašnekovo manymu, savivalda ar ekspertai rastų būdų. Tačiau jis teigė raginantis įvertinti ir atsisakyti tų monumentų, kurie šlovina okupantų armiją. Dauguma miestų merų tokiai iniciatyvai pritarė ir ėmėsi energingai griauti viską, kas, jų nuomone, turėtų būti nugriauta. Tokiai iniciatyvai pritarė ir daug politikų bei nemaža visuomenės dalis.

„Suvokdamas sovietinio režimo padarytą milžinišką žalą mūsų valstybei ir matydamas 21 amžiuje teroristinės Rusijos vykdomą genocidą Ukrainoje, negaliu nesureaguoti. Todėl nusprendžiau kreiptis į Kultūros paveldo departamentą su prašymu visus šiuos objektus išbraukti iš kultūros vertybių registro“, – portalui lrt.lt sakė Raseinių rajono meras Andrius Bautronis.

Seimo Kultūros reikalų komiteto pirmininkas Vytautas Juozapaitis taip pat pritarė iniciatyvai: „Išsivalyti pats geriausias laikas ir proga. Rusija nepaliko jokių vilčių, kad galėtų būti bent kiek gerbtina.“ O premjerė Ingrida Šimonytė žurnalistams sakė, jog sovietinių memorialų likimas turi būti sprendžiamas civilizuotai, paaiškinant savo sprendimus, kad šalis nebūtų apkaltinta barbarizmu ar panašiais dalykais.

Tačiau buvo nemažai ir paminklų griovimui nepritariančių piliečių, istorikų, kultūros darbuotojų. Kai kas griovimo vajuje matė pavojų, kad tai gali „paveikti skaldančiai“ visuomenę.

Įdomi diskusija paminklų griovimo tema vyko LRT televizijos laidoje „Lietuva kalba“. Vienintelis griežtai pasisakęs, kad Lietuvoje turėtų nelikti nė vieno paminklo, propaguojančio komunizmą ar kitą totalitarinę santvarką, iš šešių laidos dalyvių buvo rašytojas Ramūnas Bogdanas. Pažymėtina, kad iš laidoje internetu dalyvavusių istorijos studentų R. Bogdanui pritarė 46 proc., o manančių, kad paminklų turi likti, buvo 54 proc. Tiesa, ir R. Bogdanui buvo įdomu, „kur visi patriotai ir savivaldybės buvo trisdešimt metų“.

Menotyrininkė Rasa Antanavičiūtė laidoje sakė: „Siūlau palikti mirusių ramybėje. Geriau tas lėšas, kurias savivaldybės ketina išleisti paminklų

šalinimui, skirti Ukrainai. <...> Kapinių ardyimas neneša nieko konstruktyvaus.“ Istorikas Nerijus Šepetytis teigė: „Sovietinių skulptūrų griovimas <...> ypač kapinėse po dešimtmečius trukusio visiško nesidomėjimo <...> primena baubiančios laukinės minios elgesį, o ne civilizuotą kultūrinę praktiką. Ar norime būti panašūs į ordomis pasileidusią Putino Rusiją, ar vis dėlto linkstame jaustis vakariečiais?“

Tiesa, ne visi merai vieningai ir be didesnių apmąstymų pasidavė vajuos „Darykim čia ir dabar“ organizatorių iniciatyvai. Pavyzdžiui, Palangos meras Šarūnas Vaitkus ir Neringos meras Darius Jasaitis. Palangos valdžiai teko nemažai kritikos, kai ruošiamas nugriauti tarybinę armiją šlovinantis miesto centre esantis obeliskas buvo pridengtas Ukrainos Bučos žudynių vaizdais, tačiau vėliau stendai policijos nuimti, nes akcija įvykdyta neturint savivaldybės leidimo. Tačiau tai sukėlė kai kurių vietinių gyventojų ir politikų nepasitenkinimą, savivaldybė buvo apkaltinta „ypatinga obelisko globa“. Reaguodamas į tai Palangos meras žiniasklaidoje paskelbė pareiškimą, kuriame, be kita ko, rašė: „Politinio ažiotažo kurstymas ir bandymas pelnyti politinius dividendus pasitelkiant ir pasinaudojant Ukrainos karo tragedija ir ypač Palangos miesto partnerio Buča yra labai neskanus ir daugeliui nepriimtinas.“

<...> Tie, kas įsivaizduoja ir bando kurstyti, jog antkapinis paminklas – obeliskas su visomis mažosios architektūros detalėmis – tučtuojau turi būti nugriautas, o gal net ir susprogdintas, pasakysiu – mes nesame barbarai ir nesame Ukrainos kare siautėjančios orkos. Mes nekviesime sprogdintojų, nepulsime su kastuvais rausti žemes ir ieškoti, yra ar ne toje

vietoje Antrojo pasaulinio karo metu žuvusiųjų sudilusių kaulų. Viskas bus daroma civilizuotai ir taip, kad patys save gerbtume.“

Panašiai portalui lrt.lt kalbėjo ir D. Jasaitis. Anot valdininko, kol kas sprendimas dėl paminklų nepriimtas. „Šiuo metu galbūt nedarykime nieko, kas galėtų išprovokuoti mūsų kaimynus. Kai mes esame prie pat kaimynų, žinome, kiek Neringoje turime kariuomenės, jeigu ką... Kaip sakau, jeigu netyčia prisigertų kaimynai stipriai, 20 grįžusių iš kovų (Ukrainoje) pailsėti, ir atlėktų... Tai mes ir bandome neprovokuoti šiai minutei“, – sakė meras ir patikino, kad iki gegužės 9 d. paminklo klausimas nebus išspręstas.

O Vytautas Bruveris portale lrytas.lt komentuodamas paminklų griovimo akciją rašė: „Apie tai, kad švaistymasis laužtuvais ar buldozeriais kapinėse labiau dera tokiais santvarkai ir režimui, su kuriais mes visi tarsi ir kovojame, vis garsiau ėmė kalbėti ir kai kurie autoritetingi Lietuvos istorikai.

Mokslininkų aiškinimu, tokie vajai yra toks pat mūsų istorinės atminties bei tapatybės nebrandumo, valstybės politikos skylėtumo pavyzdys, kaip ir tinkamai neįamžinamas pokario partizanų ar tremtinių atminimas, neišspręstos pagrindinės sovietinės okupacijos padarinių bei paveldo problemos.

Kad tokia entuziastinga kova kapinėse neprideda solidumo valstybei ir Vakarų partnerių akyse – irgi vienas galimų, bet gal ir ne pačių blogiausių padarinių.

Juk bet kokie vajai ateina ir praeina, realiai nepaveikę ir nepakeitę nieko. Kaip jau seniai didžiosios Lietuvos visuomenės dalies nebeveikia ir tie simboliai, kuriuos kraštutiniai patriotai dabar laiko kone pagrindine problema.“

Daugelyje pasaulio šalių švenčiama Gegužės 1-oji, pasaulio darbininkų šventė. Lietuvoje po Nepriklausomybės atkūrimo ši diena keletą metų nebuvo minima, tačiau 1996 m. šventė buvo vėl įteisinta ir pavadinta Tarpautine darbo diena.

Šių metų kovo 27 d. Anapilin iškeliavo
A. A. JURGIS ŽILINSKAS,
o balandžio 10 d. netikėtai pasaulį paliko
A. A. VITAS ŽILINSKAS.

*Mirtis – tai slenkstis, bet ne pabaiga.
Brangiausi žmonės eina ir palieka,
Tačiau nuo jų nusidriekia šviesa
Ir atminty gyvi išlieka.*

Už paguodos žodžius, paramą ši sunkių laikotarpi, visokeriopą pagalbą ir aukas nuoširdžiai dėkojame giminėms, artimiesiems bei kaimynams, giesmininkams ir kunigams – už maldas ir Velionių palydėjimą į amžinojo poilsio vietą.

Liūdinti šeima

Seime per tuos 26 metus ne kartą suabejota šios šventės reikalingumu. Šiais metais minint darbininkų šventę šeši Seimo nariai, beveik visi konservatoriai, pasiūlė keisti Darbo kodeksą: vietoj Tarptautinės darbo dienos skelbti šventine gegužės 3-iają, 1791 metų pirmosios rašytinės Konstitucijos Europoje dieną, Abiejų Tautų Respublikos (ATR) Konstitucijos dieną.

Nors Lenkijoje Gegužės 3-ioji yra svarbi valstybinė šventė, Lietuvoje ši data minima kukliau, nes Konstitucija, kai kuriais vertinimais, sumažino Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės savarankiškumą bendroje valstybėje su Lenkija.

Pasak naujienų agentūros BNS, „iniciatoriai pažymi, kad „istorinė Abiejų Tautų ir pirmoji Europoje rašytinė Konstitucija Lietuvai ir Lenkijai yra pasididžiavimo šaltinis“. „Nepaisant sudėtingų to meto aplinkybių, Konstitucija paskatino pirmąsias reformų užuomazgas ir pažangą, įkūnijo siekį modernizuoti valstybę, atsispirti užsienio įtakai ir išsaugoti nepriklausomybę“, – aiškinamajame rašte pažymėjo iniciatyvos autoriai.

Tuo metu Lietuvos socialdemokratų partijos garbės pirmininkas Vytenis Povilas Andriukaitis komentuodamas siūlomas pataisus naujienų agentūrai ELTA sakė, jog parlamentarų grupė, pasiūliusi vietoj Tarptautinės darbo

dienos – gegužės 1-osios šventine skelbti gegužės 3-iają minima ATR Konstitucijos dieną, tokiu veiksmu „darsyk priešina ir kiršina visuomenę“. „Gegužės 3-iosios Konstitucija yra įdomus istorinis epizodas tarp konstitucinės teisės ekspertų, istorikų, kurie galėtų diskutuoti apie šio dokumento prasmę kaip apie rašytinį to meto teisinės minties paminklą. Tačiau šis dokumentas niekada nebuvo išsąknyjęs į visuomenės sąmonę. Paklauskite žmonių gatvėje, ar jie ką nors žino apie tą dokumentą“, – sakė pašnekovas žurnalistei Jadvygai Bieľiavskai. Socialdemokrato nuomone, Jungtinių Tautų pripažintai Tarptautinei darbo dienai, kai stengiamasi atkreipti dėmesį į darbo santykių problematiką, galimybių lygybę ar išnaudojimą, tapatintis su ATR Konstitucija yra itin sudėtinga. O vienas iš pataisų projekto autorių, konservatorius Emanuelis Zingeris ELTAI sakė, jog „istorinė Abiejų Tautų ir pirmoji Europoje rašytinė Konstitucija Lietuvai ir Lenkijai yra pasididžiavimo šaltinis. Tai dokumentas, kuris tapo Lietuvos ir Lenkijos konstitucinės tradicijos dalimi, įtvirtinančiu konstitucinės viršenybės ir pamatinius demokratinės teisinės valstybės principus. Abi tautos šia Konstitucija taip pat pirmą kartą Europos istorijoje pritaikė valdžių atskyrimo principą“.